

forfatterens side havde man undladt at give memorandummet nogen fortolkning, fordi man ikke ønskede at blive inddraget i konflikten mellem de to parter i Genève. Man gjorde sig fra uforpligtet side — således bl. a. fra svensk side — bestræbelser for at fastslå, i overensstemmelse med fællesmemorandummet, at den tekniske basis for en traktat om atomstop nu i det væsentlige var tilvejebragt, og man hævdede, at atommagternes gensidige frygt, henholdsvis for indførelse af en ret til inspektion og for risikoen ved ikke at indføre denne ret, var lille i sammenligning med den, der måtte næres, såfremt intet resultat blev tilvejebragt.

Den indonesiske repræsentant udtalte, at 37-magtsresolutionsforslaget ganske vist ikke udtrykkeligt tog sigte på en aftale om ophør af atomforsøgene under internationale kontrolforanstaltninger, men resolutionsforslaget indeholdt dog et tydeligt forslag om en basis (nemlig fællesmemorandummet) for forhandlinger, der kunne bane vej for en aftale. Henstillingen om atomforsøgenes ophør pr. 1. januar 1963 var ikke et forslag om moratorium, men en henstilling til stormagterne. Fastsættelsen af en dato tog i første række sigte på at opnå en aftale inden det nævnte tidspunkt. For at opnå positive resultater i det foreligende spørgsmål måtte man kræve, at ikke blot den ene part, men begge, viste imødekommenhed.

Den svenske repræsentant påpegede bl. a., at de vanskeligheder, der under Genèveforhandlingerne var overvundet, var betydeligt større end de, der skulle overvindes, inden en aftale om atomprøvestop kunne afsluttes. Et atomprøvestop var egnet som indledning til fuldstændig nedrustning, og som muligt kompromis mellem de to parter synspunkter kunne der tænkes et foreløbigt tidsbegrænset moratorium for at tillade yderligere forbedringer af seismologiske måleinstrumenter. Endvidere burde der i moratorieperioden nedsættes et udvalg af videnskabsmænd fra uforpligtede lande, der på teknisk-videnskabelig basis skulle afgøre nødvendigheden af inspektion. Man kunne ikke påtvinge de to parter nogen løsning, men der forelå mulighed for at påvirke dem i retning af indgåelse af en aftale, og der måtte kunne tilvejebringes garantier imod brud på forpligtelsen til at til-lade inspektion.

Vedrørende det neutrale fællesmemorandum udtalte New Zealands repræsentant bl. a., at det kunne tjene som basis for fortsatte Genève-forhandlinger. Han tvivlede dog på, at verdensopinionens opfattelse ville have nogen værdi som effektiv sanktion i tilfælde af, at der skete brud på en aftale om ophør af atomforsøg. En upartisk inspektion og kontrol var væsentlig mere virksom til at hindre krænkelse. De 37 landes resolutionsforslag tog efter hans opfattelse ikke tilstrækkeligt hensyn til begge parter synspunkter, og det ville derved eventuelt ikke kunne virke som en spore på 18-magtsnedrustnings-komiteens kommende forhandlinger i Genève.

Den danske delegationsformand, *fhv. minister Frode Jakobsen* fremhævede i sit indlæg den 29. oktober 1962 (jfr. bilag III), at det var den danske regering magtpåliggende, at atomprøverne bragtes til standsning. I nedrustningskomiteen i Genève havde der været ført praktiske og detaljerede forhandlinger, og et sådant mindre organ måtte finde frem til en virkelig løsning. Udvidelsen af nedrustningsudvalget med de 8 uforpligtede lande var værdifuld, og disse havde ydet et meget betydningsfuldt bidrag. Hvis deres arbejde skulle krones med held, måtte tilliden til deres uvildige stilling imidlertid ikke svækkes. Taleren appellerede til alle komiteens medlemmer om at nå frem til en traktat, der kunne bringe atomforsøgene til ophør. Det måtte erkendes, at kontrol var nødvendig, og risikoen ved at påtage sig en forpligtelse til at lade sig kontrollere var ringe sammenlignet med den risiko der ville bestå, hvis prøverne ikke ophørte. Hvis Sovjetunionen imidlertid modsatte sig en kontrol, ville der stadig være en anden udvej, nemlig at forbyde prøver i atmosfæren, under vandet og i det ydre rum. Dette var de prøver, som fremkaldte radioaktivt nedfald. Komiteen i Genève kunne så fortsætte sit arbejde for at nå et resultat med hensyn til at forbyde alle prøver for bestandigt.

Storbritanniens repræsentant udtalte bl. a., at såfremt underjordiske forsøg kunne identificeres, ville en traktat om alment atomprøvestop kunne underskrives straks. Han spurgte, hvorfor russerne ikke fremkom med beviser for deres påstand om, at de var